

متن پرسش

با سلام و آرزوی طول عمر و عزت برای شما استاد عزیز: طرحی رو دیدم که بنظرم برای عدالت اقتصادی طرح بسیار خوبیه، با توجه به مباحث روز در مورد طرح گشایش اقتصادی، خواستم از فضای رسانه ای شما برای نشر اون استفاده کنم (متن خلاصه شده است و لینک اصلی در انتهای متن قرار داده شد)

پیش فروش بنزین به جای نفت خام مهدی نصرتی در طرح گشایش اقتصادی دولت، قرار است نفت خام به مردم عرضه شود. همزمان مجلس نیز طرحی را در نوبت بررسی دارد که سهمیه بنزین به جای خودروها به همه افراد تخصیص یابد. در این یادداشت ایده‌ای را مطرح می‌کنیم که با ترکیب این دو طرح، به یک راهکار راهگشا و با اثرات شگفت‌انگیز بتوان رسید. طرح فروش اوراق مشارکت یا سلف نفتی می‌تواند ایده خوبی باشد، اما چند ایراد اساسی دارد. یکی از ایرادهای مهم طرح این است که اگر دولت نتواند در آینده نفت‌های مورد نظر را به فروش برساند چه باید کرد؟ آیا می‌توان شبکه‌های نفت خام را به مردم تحویل داد؟ آیا مردم و فعالان اقتصادی می‌توانند آن را به مصرف برسانند؟

می‌توانند نفت خام را صادر کنند؟ ظاهراً در آخرین اصلاحیه، پالایشگاه‌ها مکلف شده‌اند که نفت را از مردم بخرند. همین تعیین تکلیف برای پالایشگاه‌ها خود می‌تواند زمینه شکست این طرح را فراهم کند. اما اگر به جای نفت خام، که یک کالای واسطه‌ای و مورد استفاده شرکت‌های بزرگ و پالایشگاه‌ها است، بنزین جایگزین شود به نظر می‌رسد نتایج بهتری حاصل می‌شود. اگر دولت به دلیل تحریم نتواند بنزین تولیدی را به فروش برساند، می‌تواند این کار را از طریق مردم انجام دهد و بنزین را کمی ارزان‌تر از قیمت صادراتی به مردم پیش‌فروش کند. این طرح مشکلاتی را که در بالا درخصوص نفت خام اشاره شد، ندارد؛ زیرا اولاً بنزین کالای نهایی است که توسط مردم قابل مصرف است. ثانیاً ۴۰۰ میلیون نفر جمعیت در کشورهای همسایه وجود دارد که همگی می‌توانند مشتری بالقوه بنزین ایران باشند و با توجه به مرزهای گسترده ایران، می‌توان از این ظرفیت استفاده کرد. به این ترتیب پدیده مذموم قاچاق بنزین به موضوع پسندیده صادرات مردمی بنزین تبدیل می‌شود. برای این منظور لازم است طرح سهمیه‌بندی بنزین هم به شکل زیر، اصلاح شود: به جای سهمیه‌بندی و قیمت‌گذاری بنزین به شکل فعلی، اولاً به هر شهروند ایرانی سهمیه‌ای تخصیص می‌یابد (مثلاً هر نفر یک لیتر در روز، جمعاً به میزان ۸۰ میلیون لیتر در روز). برای این منظور حساب شهروندان به صورت دیجیتالی شارژ می‌شود. در ضمن دولت بخشی یا تمام بنزین مازاد بر سهمیه فوق را نیز به مردم می‌فروشد. همچنین به جای پیش‌فروش نفت، بنزین به قیمت صادراتی به آنها پیش‌فروش می‌شود. ثانیاً سهمیه دیجیتالی بنزین که از این طریق به مردم تخصیص می‌یابد، قابل خرید و فروش توسط آنها در بازار ثانویه است.

اما اثرات شگفت‌انگیز این طرح: تامین مالی برای دولت صورت می‌گیرد و مردم هم نگرانی از اینکه در آینده نفت روی دست دولت بماند، نخواهند داشت. با آزادسازی صادرات بنزین، به سرعت رانت قیمتی و فاصله ارزش داخلی و خارجی بنزین حذف می‌شود و قیمت بنزین به ارزش واقعی خود نزدیک می‌شود بدون اینکه فشار آن به شهروندان منتقل شود. مردمی که تا امروز دوست داشتند بنزین ارزان باشد طرفدار قیمت بین‌المللی آن خواهند شد چون بنزین مازاد خود را می‌توانند صادر کنند (تاجران بنزین‌های خرد را از مردم می‌خرند و جمع می‌کنند و آن را به صورت عمده‌تر که برایشان صرفه اقتصادی داشته باشد، صادر می‌کنند). مهم‌ترین حسن این ارز دیجیتال بنزینی برای شهروندان این است که ارزش آن طی زمان در معرض دست‌اندازی مالیات تورمی نخواهد بود؛ یعنی همان اتفاق ناگواری که هر سال برای ریال روی می‌دهد! یعنی شهروندان می‌دانند که حداقل در ازای هر واحد از این سهمیه‌ها می‌توانند یک لیتر بنزین دریافت کنند. متأسفانه چنین تعهدی درباره ریال وجود ندارد! قابل پیش‌بینی است که این ارز دیجیتال به سرعت در کشورهای منطقه تبدیل به یک کالای باارزش شود که اتفاقاً برای مبادلات تجاری و دور زدن تحریم‌ها و خلاص شدن از شر دلار و سایر ارزهای واسط نیز مفید است. در پایان تاکید می‌شود که چنین ایده‌هایی ابعاد و زوایای متعدد و ناشناخته دارند که نیازمند بررسی دقیق است و بدیهی است که یک‌شبه قابل اجرا نیستند. در این راستا پیشنهاد می‌شود این طرح ابتدا به صورت اختیاری و در مناطق کنترل شده‌ای مثل کیش، سپس قشم و مناطق آزاد اجرایی شود و سپس با شناسایی و رفع مشکلات اجرایی به کل کشور تعمیم یابد. در عین حال طرح پیش‌فروش بنزین به مردم به قیمت صادراتی می‌تواند از همین امروز اجرایی شود و معطل سازوکار جدید سهمیه‌بندی نماند. طرح سهمیه بنزین قابل مبادله نخستین بار در همین ستون در سال ۱۳۸۵ توسط نگارنده در روزنامه «دنیای اقتصاد» مطرح و طرح شکل‌گیری ارز دیجیتال با پشتوانه بنزین نیز در سال ۱۳۹۷ عنوان شد که در آن ارز دیجیتال مذکور را «گزکوبین» نام‌گذاری کردیم. _____

<https://donya-e-eqtesad.com/%D8%A8%D8%AE%D8%B4-%D8%B3%D8%B1%D9%85%D9%82%D8%A7%D9%84%D9%87-%D8%A8%D9%86%D8%B2%DB%8C%D9%86-%D8%A8%D9%87-%D8%AC%D8%A7%DB%8C-%D9%86%D9%81%D8%AA-%D8%AE%D8%A7%D9%85> سرمقاله دنیای اقتصاد

متن پاسخ

باسمه تعالی: سلام علیکم: همین طور که متوجه شده اید طرح هایی از این قرار در مجلس نیز مطرح است که به نظر بنده این به عدالت اجتماعی نزدیک تر می باشد. باید منتظر بود ببینیم کدام طرح بیشترین استقبال را دارا می باشد. موفق باشید